

Χρήστος Ζαλοκώστας

ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ 1943

[Στην κατοχή, όλοι οι Έλληνες πατριώτες ήταν εναντίον των κατακτητών και έκαναν ό,τι μπορούσαν για να τους πολεμήσουν. Στην αντίσταση αυτή έλαβαν μέρος και πάρα πολλά παιδιά, που διακρίθηκαν για τις ηρωικές πράξεις τους. Οι κατακτητές κυνηγούσαν άγρια τους Έλληνες πατριώτες, κι όταν κατόρθωναν να τους πιάσουν, τους βασάνιζαν, τους σκότωναν ή τους έριχναν σε άθλιες φυλακές και στρατόπεδα. Στη διήγηση που ακολουθεί, ένα μικρό κορίτσι, που κατοικούσε πολύ κοντά στις φυλακές Αβέρωφ, βρίσκει διάφορους έξυπνους και τολμηρούς τρόπους για να βοηθή τους φυλακισμένους πατριώτες και να κάνει έτσι το καθήκον του προς τη σκλαβωμένη τότε πατρίδα.]

Ένα μελαχρινό κοριτσάκι δώδεκα χρονών, Μαίρη Ροδίου. Το σπίτι της ακριβώς απέναντι από το μέρος των φυλακών Αβέρωφ όπου κρατούνται σε απομόνωση οι επικίνδυνοι στον Άξονα πατριώτες. Από τα σιδερόφραχτα παράθυρα των κελιών μεταδίδεται στη γειτονιά όλο το δράμα αυτών των κακότυχων. Άγριες φωνές πόνου, παρακάλια διψασμένων που ζητούν νερό, βογκητά ετοιμοθάνατων. Η πλακωμάρα της απομόνωσης έκανε όλους να λαχταράν τον ανοιχτόν ορίζοντα, να σκαρφαλώνουν στα παράθυρα και ν' ατενίζουν έξω ικετευτικά. Όποιον αντίκριζαν του κάναν νοήματα, μήπως και τους σπλαχνιζόταν. Μια ματιά από συνάνθρωπο, ένα κούνημα χεριού, κι ο φυλακισμένος έπαιρνε κουράγιο, γύριζε στη μοναξιά του καλοκαρδισμένος.

Όταν είδε η μικρή Μαίρη πως οι Γερμανοί πυροβολούσαν τους υπόδικους που υπόβαλλαν στα παράθυρα, ζήτησε από τη μητέρα της να μάθη τα σήματα Μορς.

Γιατί; Για να συνεννοήται με του Αβέρωφ. Από τη στιγμή εκείνη το σπίτι του Ροδίου έγινε κέντρο επικοινωνίας με τους φυλακισμένους. Εκεί προστρέχουν οι συγγενείς τους, από κει μαθαίνουμε την πορεία των ανακρίσεων. Ανέβαινε στην ταράτσα της η Μαίρη κι έπαιζε αθώα μ' ένα σφυράκι. Το χτυπούσε σύμφωνα με το τηλεγραφικό αλφάβητο, που τ' άκουγαν φυλακισμένοι ασυρματιστές, καν αξιωματικοί του Ναυτικού, και

μετάφραζαν τι μηνούσε η μικρή. Για να μην προδοθή κάνοντας κάθε μέρα το ίδιο παιχνίδι, καλούσε μια φιλενάδα της, και από την ταράτσα της φώναζε οδηγίες για τους φυλακισμένους μπερδεμένες με τραγούδια.

Ποιος να υποπτευθή κοριτσάκια που παιδίαρίζουν; Μέσα από τα κελιά όσοι κάτεχαν το Μορς άρθρωναν κι αυτοί τις επιθυμίες τους με τα σήματα· όσοι τ' αγνοούσαν ζήτηγαν της μικρής να τους στείλη μολύβι και χαρτί. Πήγαινε τότε η Μαίρη και περίμενε ώρες ολόκληρες στην ουρά για να παραδώση δέμα με τρόφιμα, μέσα στα οποία έκρυβε ένα τόσο δα μολυβάκι και χαρτί τάχα περιτυλίγματος. Εκεί στις ουρές έβλεπε η μικρούλα την αγωνία μητέρων και συγγενών. Αφού τρέχαν από ανακριτή σε εισαγγελέα να βρουν ποιος Γερμανός δωροδοκίωταν, αφού έδιναν τα παραδάκια τους σ' απατεώνες που τις κορόιδευαν, γύριζαν απελπισμένες στην εξώπορτα της φυλακής ... Η παραμικρή λεπτομέρεια που ακούν τους φαίνεται βουνό – ίσως απ' αυτήν οδηγηθούν να πιάσουν το νήμα της επικοινωνίας με τον αγαπημένο. Κοντά στις ντόπιες γυναίκες έβλεπες και μαυροφόρες, φερμένες από τα χωριά, πού πέφταν στα γόνατα και παρακαλούσαν κανένα χιτλερικό κάθαρμα να τους πη αν ζούσαν τα παιδιά τους.

Σαν έμπαινε καμιά φορά η Μαίρη μέσα στον Αβέρωφ, αντίκριζε καταφρονημένους σαλταδόρους ανάκατους μ' αξιωματικούς κι επιστήμονες, όλους να ζουν μέσα στη βρώμα και την καταπίεση. Τους υποχρέωναν, με το βούρδουλα καμιά φορά, να πίνουν ζεματιστή τη σούπα τους, ώστε το φαΐ να μην είναι στιγμή χαράς παρά κι αυτό μαρτύριο. Τους υποχρέωναν το χειμώνα, ακόμα κι όταν έβρεχε, να βγαίνουν περίπατο στην αυλή, κι ύστερα να γυρίζουν μουσκεμένοι στα παγωμένα κελιά τους, για να ξυλιάσουν απ' το κρύο.

Εδώ συναντούσε δεσμοφύλακες με σιχαμένες μορφές, εκεί διασταυρωνόταν με κανένα νέο που τον σέρναν από τα βασανιστήρια γεμάτων πληγές, με ρούχα καταματωμένα, ανίκανον να σταθή στα πόδια του. Κάτι καλόγριες, που διακονούσαν στον Αβέρωφ, της έμαθαν να μεταφέρει σημειώσεις στις πλεξούδες των μαλλιών, στ' αυτιά της, κάτω από τη γλώσσα, όπως έκαναν οι ίδιες. Τούτος ο κρατούμενος της ζητάει φαΐ γιατί πεινά, άλλος ένα καθρεφτάκι να κοιτάζεται στην απομόνωση, να μην αισθάνεται κατάμονος και τρελαθή.

Η Μαίρη, για ν' ανακουφίση τόση δυστυχία, γίνεται χίλια κομμάτια. Ο σπουδαιότερος τρόπος συνεννοήσεως των υποδίκων είναι τα σημειώματα που μπορούν να γράφουν με τα μολύβια που τους στέλνει εκείνη. Τα σημειώματα αυτά τα πετάν απ' το παράθυρό τους στην ταράτσα του Ροδίου, μα για να μην τα ανακαλύψουν οι Γερμανοί, η μικρή τρέχει και χωρατεύει με τους φρουρούς, τραβά την προσοχή τους, κι έτσι το πολύτιμο χαρτάκι πέφτει απαρατήρητο. Το κοριτσάκι σώζει πολλούς πατριώτες, γιατί πληροφορούνται οι δικοί τους καταλεπτώς τι είχε επιπωθή στις ανακρίσεις, ποιος δεν βάσταξε τα μαρτύρια κι ομολόγησε, ποιοι πρόκειται να συλληφθούν. Τώρα η Μαίρη μαθαίνει γερμανικά, ώστε να μπορή ν' απασχολή καλύτερα τους ναζήδες φρουρούς. Ότι ωραιότερο έχει να δείξη η Κατοχή, δεν θα το βρήτε ούτε σ' αυτό, ούτε σε κανένα άλλο βιβλίο – έμεινε κρυμμένο στις καρδιές των Ελλήνων.